

FINANCAT PERSONALE

dhe menaxhimi i tyre

Brunilda Isaj, MBA, CRB

Sekretare e Pergjithshme - Shoqata Mikrofinansca Shqiptare

Per te folur...

- **Financat Personale dhe menaxhimi i tyre**
- **Kursimet**
- **Produktet e Kredive Individuale**
- **Produktet e Investimeve**
- **Produktet e Sigurimeve**
- **Si te menaxhojme financat personale ne kohe krizash?**

C'jane financat personale?

- **Procesi i planifikimit dhe menaxhimit te aktiviteve financiare personale**
- **Menaxhimi i tyre:**
  - **Ben te mundur nje shendet te mire financiar, ne kuadrin e mireqenies se pergjithshme**
  - **Jep mundesine te arrihen objektiva te ndryshme financiare**
  - **Na pergatit per te papriturat**
  - **Na krijon mundesi negociuese per perfitime**
  - **Na krijon epersi ne vendimet e rendesishme te jetes**

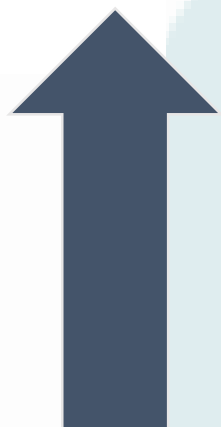
Si te vete-menaxhojme financat personale?

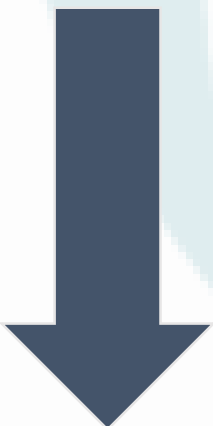
Permbushja e nevojave jetesore nepermjet raportit me parane

Te ardhurat dhe shpenzimet

Rrit te
ardhurat

UI
shpenzimet

Te ardhura – shpenzime > 0

Te ardhurat

- Paga mujore, bonuse, etj
- Te ardhura nga qerate
- Pjesemarrje ne biznese
- Te adhura nga interesat bankare
- Pensioni
- Mbeshtetje sociale
- Dhurime

Shpenzimet

- Qera ose keste kredie
- Shpenzime utilitare. Abonime
- Shpenzime per arsim
- Shpenzime per ushqim
- Shpenzime per veshmbathje
- Shpenzime per mirembajtjen e shtepise
- Shpenzime per makinen
- Shpenzime te tjera financiare

Cikli jetesor dhe produktet financiare te lidhura me te

Faza e fillimit

- Llogari bankare
- Karte debiti
- Fillo kursimin

Faza e rritjes

- Karte krediti
- Kredi per makine
- Fillo planin e pensionit vullnetar
- Kredi hipotekare

Faza e konsolidimit

- Investime ne instrumenta financiare
- Investim ne nje pasuri te dyte
- Depozite me fond emergjence
- Sigurim shendetsor vullnetar

Faza e grumbullimit te pasurise

- Shlyerja e kredive afatgjata
- Krijimi i nje portofoli me prona
- Konsolidimi i portofolit te investimeve

Faza e transferimit te pasurise

- Venia ne perfitim e pensionit vullnetar
- Marrja e perfitimeve nga investimet
- Hartimi i planit te trashegimise

Kursimet – Paguaj ne fillim veten tende!

- **20% e te ardhurave mujore duhet te shkoje per kursime**
- **Krijo nje fond emergjence (3 – 6 paga)**
- **Kursimet paguhen te parat (paguaj ne fillim veten tende)**

Afatshkurtra

- Fondi i emergjences
- Fond per pushime apo udhetime
- Fond per blerje mjeteshe elektronike
- Etj.

Afatmesme

- Shkollim
- Blerje makine
- Mobilim shtepie ose ridekorim

Afatgjata

- Blerje banese
- Shkollim i femijeve
- Fond pensioni vullnetar
- etj.

POR

Fondi afatmesem dhe afatgjate i kursimeve keshillohet te perdoret ne aktivite te cilat gjenerojne perfitime, dhe jo per te kryer shpenzime. Eshte e rëndesishme te rikonceptohet raporti me parane nepermjet shprehjes: Le te punojne parate tuaja per ju!

Si mund t'i perdorim kursimet tona?

Llogari bankare

- Rrjedhese
- Kursimi

Depozite me afat

- Afatshkurter
- Afatgjate
- Hibride

Plane investimi

- Pjesemarrje ne fond investimi
- Pjesemarrje ne fond pensioni
- Bono thesari

- Principali ose kapitali, shuma fillestare - P
- Norma vjetore e interesit - IR
- Afati i depozites - T
- Periudha e pagimit te interesit - N
- E rinovueshme ose jo

$$I = P * (1 + IR/N)^{N*T}$$

Produktet e kredive per individe

Produkte me limit te hapur

- Overdraft-i
- Karta e kreditit
- Karta e parapaguar *)

Kredite konsumatore

- Kredi konsumatore
- Kredi per makine
- Qera financiare
- Kredi personale
- Kredi shumeqellimshe

Kredite hipotekare

- Kredi per banese paresore
- Kredi per dyqan
- Kredi per shtepi te dyte per pushime
- Kredi per investim ne pasuri te patundshme
- Kredi e siguruar me hipoteke

Elementet e nje kredie

Shuma e
kredise

Norma e
interesit

Shpenzimet
administrative

Afati i kredise

Garancite e
ofruara

Norma e interesit te kredise dhe kompozimi i saj

- Bono Thesari ose TRIBOR per LEK
- EURIBOR per Euro
- LIBOR per USD

Norma baze e kredidhenies

- Ne varesi te produktit
- Eshte i pandryshueshem

Marzhi

- Fikse
- Variable
- E kombinuar

Norma e interesit

Norma efektive e interesit perfshin ne perlogaritje:

- Shpenzimet administrative te kredise, qe ndryshojne nga njeri institucion ne tjetrin
- Vleren e tashme te kesteve qe do ripaguhen ne te ardhmen, me metoden e skontimit sipas teorise se vleres ne kohe te parase
- Zakonisht perlogaritet automatikisht dhe shprehet ne kontrate per arsye transparence

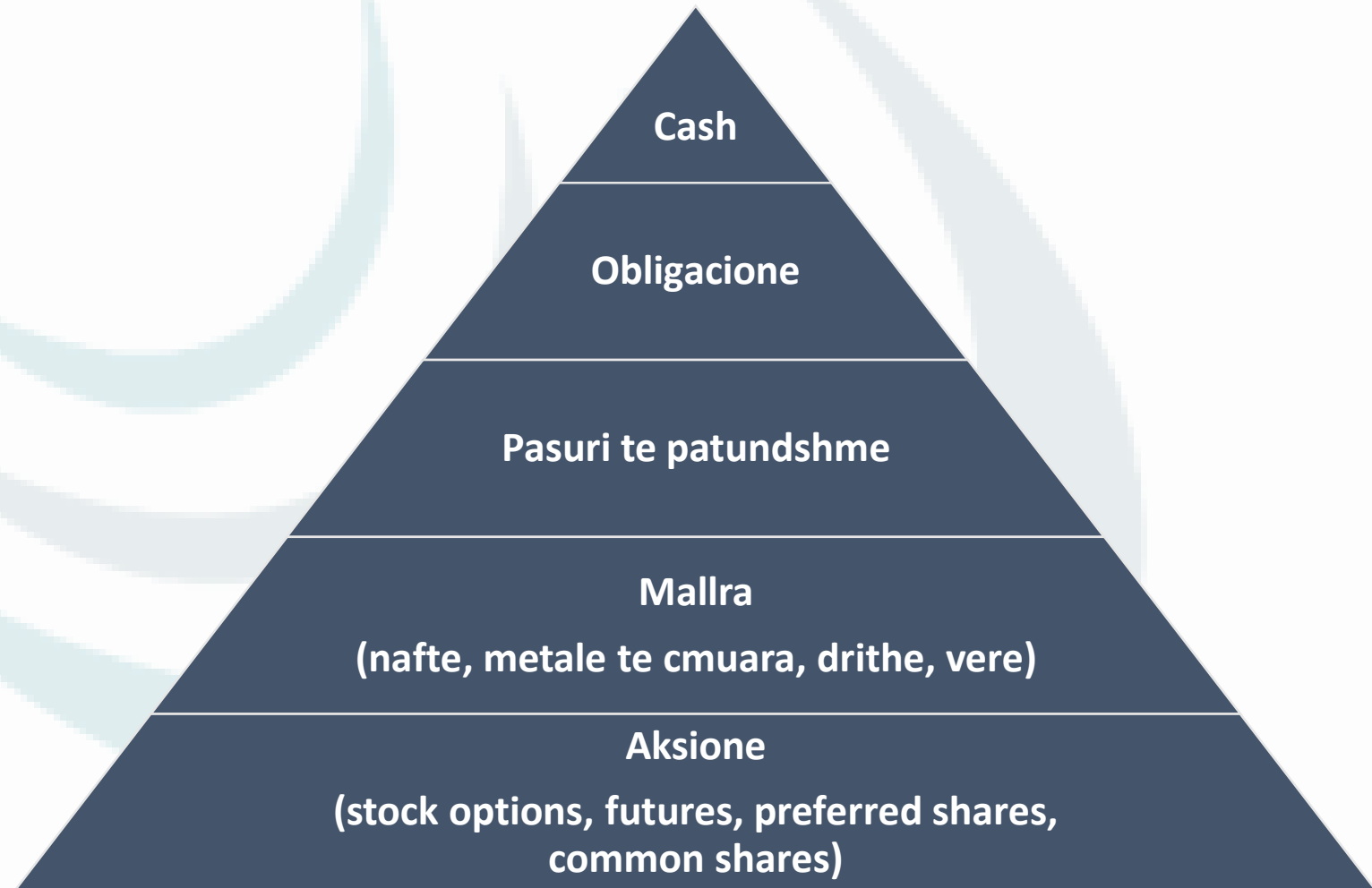
Disa keshilla ne lidhje me kredite

- Kredia eshte nje produkt i ngritur mbi riskun e moskthimit te saj. Si e tille, eshte nje produkt i kushtueshem per afate te mesme dhe te gjata
- Kushtet e nje kredie percaktohen nga qellimi i saj. Kredite per shtepi jane me te lira krahasuar me kredite konsumatore, dhe keto te fundit jane me te lira se kartat e kreditit
- Sa me e madhe vlere e kredise, aq me e lire eshte kredia, dhe anasjelltas
- Kredia e garantuar eshte me e lire se kredia e pambeshtetur me garanci
- Kredia qe perdoret per te blere mallra qe nuk gjenerojne fitim, nganjehere quhet kredi “e keqe”

- Norma e interesit te nje kredie nuk eshte baze e mire krahasuese. Ne vend te saj, duhet te perlogaritet norma efektive e interesit te kredise, qe perfshin edhe shpenzimet administrative te nje kredie.
- Kestet totale te kredise te nje familjeje nuk duhet te kalojne 30% te te ardhurave totale te saj. Nese ky koeficient kalohet, familja eshte ne risk mbiekspozimi dhe mund te hase veshtiresi ne perballimin e shpenzimeve familjare, perfshi ripagimin e kredise.
- Nese keni firmosur nje kontrate kredie si Dorezanes apo Garantues, ju keni te njejtat pergjegjesi karshi Institucionit financues si edhe Kredimarresi kryesor. Kredia ku keni firmosur raportohet ne regjistrin e kredive si ekspozim edhe i juaji

Investimet personale

- Investimi ne kategorite e aseteve behet ne varesi te riskut qe perfaqeson secila kategori
- Risk konsiderohet vlera potenciale e humbjes qe mund te haset nga investimi ne nje instrument te caktuar
- Sa me i madh risku i marre persiper, aq me i madh eshte perfitimi
- Vendimet per investime merren ne perputhje me profilin e gjithesecilit persa i takon tolerances per riskun
- Risku ndryshon nga pasiguria, sepse risku mund te perllogaritet eshte i perllogaritshem, pasiguria jo

Produktet e sigurimeve

Produktet
e jetes

Sigurim jete i debitorit

Sigurim jete i pergjithshem

Produktet
e jo-jetes

Sigurim banese

Sigurim motorik

Sigurim shendetsor

Sigurim detar

Primi i sigurimit

Periudha e sigurimit

Risqet e mbuluara

Pjesa e zbritshme

Si te menaxhojme financat personale ne kohe krizash?

Kujdesuni per te ardhurat tuaja

Mbajini shpenzimet ne minimum

Mos beni blerje emocionale, nen efektin e stresit

Mos likuidoni investimet qe keni bere

Mos spekuloni

Mos jepni dhe merrni borxh

Keshillohuni me eksperte te fushes per veprimet financiare qe mendoni te ndermerrni

FALEMINDERIT

Brunilda Isaj, MBA, CRB

e-mail: bisaj@ama.com.al

Mobile: +355 69 40 92229

LinkedIn: [linkedin.com/in/brunildaisaj](https://www.linkedin.com/in/brunildaisaj)